א] בתוספתא וירושלמי תניא שר"מ ס"ל שקונסין אותו ומפסיד אף את מה שהגביה מקודם, ודעת הר"ש שרבנן כאן פליגי וס"ל שלא קנסו, ועי' גר"א בשנו"א שלשיטתם פליגי לגבי שטר שכתוב בו ריבית האם קנסו שלא יגבה את הריבית [ויל"ע א"כ מה החי' של המשנה שאין לו בה כלום הא וודאי שאין לו במה שלא הגביה ובר"ש משמע קצת שהא גופא קמ"ל שלא קנסו דרק אין לו 'בה' בפאה המחוברת כלום אבל במה שהגביה יש לו, אבל דעת הרמב"ם שרבנן לא פליגי וכן ס"ל לרשב"א ור"ן ב"מ י. ודייקו כן מלשון המשנה כאן עי"ש.

ב] יש לדון לר"מ שקנסו האם קנסו רק את הפאה שזרק או רק מה שנשאר תח"י, עי' תיו"ט שנקט בפשיטות שלא קנסו רק במה שזרק ותמה לפי"ז על הרמב"ם, אבל ברמב"ם ב' יח' משמע שקנסו גם מה שתח"י, אבל עי' תו"ח ומהר"ם שי"ף ב"מ י. שביארו ד' הרמב"ם באופ"א עי' בסמוך.

ג] נפל לו עליה ופירש טליתו עליה מעבירין אותה הימנו, עי' רמב"ם ב' יח' שמשמע שקנסו גם ממה שנטל מקודם והתיו"ט תמה בזה, אבל התו"ח ומהר"ם שיף ביארטו שכוונת הרמב"ם שנקנסו אותו שלא יהיה לו זכות ליול מפאה זו גם כאחד מן העניים ואפי' זכה מוציאים מידו.

ד] מבואר ברמב"ם הנ"ל שאם נפל עלי' קנסו אותו שאין לו זכות בה גם כאחד מן העניים, ויש לדון אם גם במציאה יהיה הדין כן שאם נפל עלי' חז"ל יקנסו שלא יהיה לו זכות לזכות בה כשאר מציאות, והנה לשון המשנה ב"מ י. ראה את המציאה ונפל עליה, ובא אחר והחזיק בה 'זה שהחזיק בה זכה בה' דייק מזה האור גדול כאן דמשמע שלא קנסו אותו שלא יוכל לזכות בה וצ"ע מאי שנא מהכא ועי' שתי' שכאן כיון שפאה הוי 'ממון עניים' לכן גרע שכאן מאבד זכותם בזה משא"כ מציאה שאינו שייך לאף אחד ומצינו כעין חילוק זה ברמב"ן ב"מ י. לגבי תופס בע"ח במקום שחב לאחרים שמציאה לא חשוב לאחריני משום שאינו שייך לאף אחד].

- הגמ' מעמידה ק'
- הנה בגמ' ב"מ י. מבואר שד"א של אדם קונות לו בכ"מ
- שואלת הגמ' מהמשנה שלנו שמבואר שאם בא אחד ונפל עלי' למעבירי אותו ממנו – ומ"ט הא זכה בה בד"א
- יל"ל לרמב"ם הנ"ל הא קנסו עי' מהר"ם שיף שביאר היטב – אילו היה הדין שזכה בה ד"א אין סיבה לקנסו וזה ברור
- עכ"פ
- מת' הגמ' ב' תירוצים:
- 1. תקנו ד"א רק בסימטא וצידי רה"ר [ולחד מ"ד גם ברה"ר] אבל בחצר דבעה"ב לא תקנו רבנן –
- מה הטעם:
- י"ל ע"פ מה שיש לח'קור בגדר קנין ד"א ...
- נח' הראשונים:
- א. הקנו לו החצר והוי דידיה מדאורי'.
- דין דרבנן – ומ"מ גדר הקנין במהשמקומו של אדם הוי ד"א [ע'י בעה"ב בכמ"ק ואכמ"ל]
- לב' האופנים ניחא
- לא רצו להקנות בחצר בעה"ב
- אין ה מקומו ורשותו ...
-
- תי' נוסף:
- - הכא במאי עסקינן - דלא אמר אקני. –
- ?
- ואי תקון רבנן, כי לא אמר מאי הוי? –
- כיון דנפל - גלי דעתיה דבנפילה ניחא ליה דנקני, בארבע אמות לא ניחא ליה דנקני.
- מה הסברא של 'בנפילה ניח"ל דנקני
- 1. הר"ן ונימוק"י כ' שסברא זו דבנפילה ניח"ל דנקני - אמרי' רק בקניות דרבנן דהוי כאומר א"א בתק"ח אבל בקניות דאורי' אף שגלי דעתיה דלא ניח"ל קונה.
- **ב.** הר"ן בשם הרשב"א כ' דאף בקניות דאורי' הדין כן דאין אדם קונה בע"כ.
- **ג.** עוד כ' הרשב"א דהוי כעודר בנכסי הגר וקסבור שהוא שלו שלא קנה.
- ויש להאריך בכ"ז ו=אכמ"ל בהדין קנין המועיל ואינו מועיל ...
-
- **בירושלמי יש עוד ב' תירוצים:**
- **1. י"ל שד"א בע' אמירה ..**
- **2. י"ל שלא מהני ד"א רק בגט לא במציאה ומתנה עי"ש.**
-

-
- יש עוד נדון גדול בראשונים:
- עני המהפך בחררה ...
- בגמ' קידושין מבואר שעני המהפך בחררה יש איסור על אחר לזעכות בזה – נקרא רשע
- למה כאן מותר לאחר לזכות בזה.
- הנה למש"נ מד' הרמב"ם שקנסו לק"מ – אין לו זכות בזה
- [ואולי נאמר שעד כמה שכשמהפך אין לאחר זכות בזה לא היה איסור לפרוס טליתו עלי' שהרי בלא"ה אין לאחר זכות בזה ויל"ע]
- ב' מהלכים
- בהפקר אין דין זה
- גם אם יש דין זה גם בהפקר אבל במתנו"ע אין דין זה
- למה י"ל הוי ממון עניים – אף חברו מהפך בה
- עוד י"ל שלכולם זכות ממונית בזה ...
- הפקר או מתנה אין לשני זכות בזה
- כאן כבר יש לו זכות ממונית בזה.
-
-
-

- עכ"פ דעת הרמב"ם וכו'
- אמנם עי' להלן מד' הראשונים שדנו איך מותר לעניים לזכות בפאה זו – הרי יש בזה משום עני המהפך בחררה מוכעח שלא הפקיעו דינו מלזכות בה – דא"כ בוודאי שאין בזה עני ... שהרי הפקיעו זכותו בזה [וכ"ה בביאור על המהר"ם שיף].
-